

**АКАДЕМИЈА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ ЗА УМЕТНОСТИ И
КОНСЕРВАЦИЈУ**

**ИСПИТНА ПИТАЊА И ОДГОВОРИ ИЗ ПРАВОСЛАВНОГ
КАТИХИЗИСА ЗА ПРИЈЕМНИ ИСПИТ**

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

1) Шта је љубав?

Љубав је заједница Бога и човека.

2) Шта је Црква?

Црква је Тело Христово. Сви људи и сва природа која уђе у заједницу љубави Христа са Богом Оцем постају део Христа, тј. Тело Христово.

3) Ко је Адам?

Први човек кога је Бог створио на земљи. На крају стварања света(шести дан) Бог је створио човека Адама, сличног себи. Адам је требао да буде као Христос - посредник између Бога и света. Исус Христос је једини посредник између Бога Оца и природе и зато је Он нови Адам. Све што Христос дарује Богу Оцу вечно ће живети.

4) Шта је крштење?

Крштење је духовно рођење. Крштењем нас Дух Свети уводи у Цркву, то јест у заједницу љубави са Христом и Богом Оцем и са другим људима који су у Цркви. Уласком у Цркву - Литургијску заједницу, остварујемо заједницу са Богом Оцем и постајемо за Њега јединствена, непоновљива и вечна бића.

5) Шта је заједница?

Заједница је сабрање више личности.

6) Шта је причешће?

Литургија је приношење дарова Богу: хлеб, вино, уље, разне плодове и цвеће. Тамо их предајемо свештеницима, а када почне Служба, они их предају Христу. Христос наше дарове дарује Богу Оцу и моли га да њих и све нас освети и сједини у љубави. На крају сви једемо од тих дарова, то јест од једног хлеба, и пијемо из једне чаше - причешћујемо се, као знак нашег међусобног јединства и јединства са Христом у љубави.

7) Шта је Литургија?

Литургија је недељно и празнично сабрање у Цркви - епископ, свештеници, ђакони, појци и народ. Сви ми ту имамо своје задужење и своју службу која нас сједињује са другим учесницима у Литургији.

8) Стварање света?

Бог Отац, Син и Свети Дух створили су ни из чега Небо и Земљу и све што се види и не види. Стварање је трајало шест дана. Све је Бог Отац створио кроз Сина и Светог Духа, својом речју, тако што је говорио: нека буде то и то, што је одмах и бивало. Човека је створио на крају, као најузвишеније биће, слично Богу. **Први дан** створена је светлост; **Други дан** Бог је створио свод небески и раставио воду под сводом од воде над сводом, а свод назва Бог небо; **Трећи дан** снагом речи Божје одделила се вода од копна. На земљи је

израсла трава и разноврсna дрвета која рађају плод; **Четврти дан** Бог је створио светила на своду небеском. Сунце да управља даном, и месец да управља ноћу, и звезде: да светле и да буду знаци времена, дана и година; **Пети дан** Бог је створио жива створења у водама, рибе и остала створења велика и мала, као и птице небеске, по врстама њиховим; **Шести дан** створио је Бог стоку и ситне животиње и звери земаљске, по врстама њиховим и на крају човека Адама.

9) **Природа света је другачија у односу на Божанску природу?**

Бог и свет су различити по природи. Бог је нестворен док је природа света створена ни из чега. Време и простор постоје у створеној природи. Почетак постојања природе значи почетак постојања времена и обрнуто. Простор и време су две неодвојиве категорије.

10) **Бог је створио природу ни из чега**

Природа света је створена ни из чега и зато је смртна. Сва бића су смртна зато што имају исту природу која је створена ни из чега. Бог много воли свој свет јер га је слободно, из љубави, створио и жели да он вечно живи. Да би се то постигло, створио је човека слободним како би остварио с њим, а преко њега са целом природом, заједницу љубави.

11) **Човек је створен по икони Божијој**

Бог Отац, Син и Свети Дух створили су човека, односно људску врсту, на крају стварања света. Човек је створен тако што је Бог узео раније створену природу и од ње створио човека. То значи да је човек као личност, односно као икона Божија, биће заједнице.

12) **Несливена и нераздељива заједница божанске и створене природе**

Човек као личност остварује личну заједницу с Богом, који је такође личност. То није заједница природе, него личности. Нераздељиво јединство између Божанске и човечанске природе, без њиховог сливања, омогућује чињеница да су и Бог и човек слободни, тј. да су личности.

13) **Бог је изабрао човека да преко њега оствари заједницу са створеном природом**

Бог је изабрао да преко човека оствари личну заједницу са целокупном природом и да на тај начин створена природа превазиђе смрт. Та заједница је требало да буде слободна и од стране Бога и од стране човека. Зато је Бог створио човека слободним.

14) **Бог Отац је желео да створена творевина кроз човека има заједницу са Сином, посредство Светог Духа**

Кроз сједињење Сина Божијег с човеком, остварила би се Тајна Христова у којој би Син Божији постао човек не престајући да буде Син Божији, а човек би у Христу постао као Бог, Син Божији, не престајући да буде човек, док би се сва остала природа обожила, будући да је човек носилац целокупне створене природе

15) **Бог је створио свет са циљем да свет постане Црква**

Бог је створио свет са циљем да свет постане Црква, Тајна Христова, односно заједница читаве створене природе са Сином Божијим, кроз човека Адама.

16) Први човек и његов грех

Грех првог човека Адама јесте, дакле, у томе што је он бесмртност тражио у створеној природи, а не у заједници с Богом, и зато је остао смртан. Уместо да у сједињењу с Богом тражи бесмртност, он ју је тражио у створеној природи. Ову грешку многи људи понављају до данас.

17) Последице Адамовог пада

Последице греха првог човека Адама јесу: смрт, борба човека против природе, обожавање природе уместо Бога и непријатељство природе према човеку.

18) Бог није одустао од своје намере да свет постане бесмртан

Обећање Божије испунило се рођењем Сина Божијег који је постао човек, тј. Богочовек Исус Христос, јер је у Христу створена природа сједињена с Богом. Циљ је, међутим, остао исти: сједињење створене природе преко човека са Богом у Сину Божијем. Природа је у Христу победила смрт што је показало Христово васкрсење из мртвих.

19) Литургијска заједница је конкретно постојање Цркве

Литургија је конкретно постојање будуће Велике Цркве и присуство Господа Исуса Христа сад и овде у историји, све док Он поново не дође и сједини све људе са собом. Црква је заједница свих људи са Христом која ће се потпуно остварити на крају историје када Христос поново дође на земљу.

20) Чланови Цркве, односно литургијске заједнице

Чланови Цркве су: епископ, свештеник, ђакон и народ. Црква је заједница многих људи и природе са Богом Оцем кроз Сина Божијег који је постао човек, односно кроз Богочовека Исуса Христа. Заједницу људи са Христом твори Свети Дух. Први у Цркви је Исус Христос, зато што је Он Син Божији који је постао човек, да би преко Њега сви остали били повезани са Богом Оцем. Чланови Цркве се разликују међу собом као личности. То су Христос, Богородица, апостоли и народ Божији. Литургија је конкретно постојање Цркве, па зато и она има исту такву форму: епископ као икона Христа, свештеници као апостоли и народ Божији. Епископ је глава Цркве и он чини црквену заједницу јединственом, једном.

21) Литургија је заједница свештеника, ђакона и народа Божијег око епископа

Црква је конкретна литургијска заједница. Свака литургијска заједница јесте цела Црква у малом. Литургија, односно Црква, је нови начин постојања света. Свештеници, ђакони и народ Божији сабрани око епископа ради благодарности Богу Оцу, Сину и Светом Духу јесте Литургија. Црква, односно Литургија је икона будућег Царства Божијег. Она нам показује шта ће бити на крају историје са светом и са људима и како ће се то догодити.

22) Православни храм и будуће Царство Божије

Храм у коме се сабирају на Литургији, хришћани су устројили тако да буде налик на будуће Царство Божије и зато су га назвали Црква. Људска култура и споменици културе извиру из

вере људи који их стварају. Хришћанска култура и споменици културе настали су као плод вере хришћана у будуће Царство Божије.

ОСНОВЕ ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРЕ КРОЗ ПИТАЊА И ОДГОВОРЕ

1) Како се хришћанство јавља у историји?

Хришћанство се јавља као Црква, тј, као конкретна заједница људи који својим сабрањима и чине (конституишу и пројављују) саму Цркву.

2) Да ли је хришћанство религија и зашто?

Истичући да је хришћанство Црква, ми негирамо став да је оно религија. Хришћанство није религија већ крај и обесмишљавање свих религија. Религија је индивидуални (често умишљени) однос јединке са неким божанством.

3) Ко је Господ Исус Христос?

Господ Исус Христос је истинити Бог који је постао човек ради спасења свега створеног од смрти. Друга личност Свете Тројице.

4) На који начин је Исус Христос проповедао? Који је основни циљ свих његових проповеди?

Господ Исус Христос је говорио у причама (о сејачу и семену, о пшеници и кукољу, о зрну горушичном, о квасцу, о бисеру итд.

5) Да ли је учитељство (проповедање) превасходна служба Исуса Христа?

Не. Ми Исуса Христа у свом молитвеном обраћању не називамо речима „учитељу“, „професоре“ или „проповедниче“, већ га сматрамо Господом и Спаситељем.

6) У чему се огледа смисао доласка Сина Божијег у свет?

Да се све створено сједини са Нествореним (Богом), да би живело вечно.

7) Како се ширило хришћанство у почетку (ко је преносио поруку) и на којој заповести се заснивала потреба проповедања?

Хришћанство се од самог почетка ширило тако што су апостоли (ученици, посланици) Христови, надахнути Светим Духом, проповедали предану им веру, прво својим сународницима, Јеврејима, а потом и свим осталим народима. Тиме су испунили речи Господа Исуса Христа: Идите и научите све народе крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа. (Мт 28, 19).

8) Шта су радили апостоли током својих мисионарских путовања?

Апостоли су у свим крајевима кроз које су пролазили, проповедали Јеванђеље и оснивали Цркве Божије. Народ се сабирао на богослужењима, првенствено на Евхаристији.

9) Који апостол је одржао прву проповед после Христовог Вазнесења и о чему је говорио окупљеном народу?

Прву проповед о Исусу као Господу, Сину Божијем, Месији и Спаситељу, Победиоцу смрти, изговорио је апостол Петар окупљеном народу на дан Педесетнице у Јерусалиму. Том приликом је у Христа као Спаситеља поверовало око 3000 људи.

10) Шта претходи Крштењу? Како је изгледала та припрема?

У првим вековима хришћанства припрема за Крштење трајала је од једне до три године и нико није могао бити крштен, а да претходно није уведен у тајне вере. Припреме је водио епископ, а помагали су свештеници (презвитери). Крштењу је претходило сведочанство кума да катихумен (оглашени, тј онај који се припрема) искрено мења свој начин живота и да прихвата основе вере (да је Исус из Назарета Месија, да је победио смрт и да ће поново доћи да суди живима и мртвима).

11) Шта је то Црква? Да ли постоји прецизна дефиниција Цркве?

Дефиниција Цркве не постоји. Цркву не можемо дефинисати(ограничити). Ако неко хоће да види Цркву, треба да види ништа друго до саму Свету Евхаристију. Црква је Тело Христово.

12) Које називе за Цркву налазимо у Светом Писму?

У Светом Писму налазимо називе: Сабор светих (Пс 148, 1), Тело Христово (Еф 1, 22; Кол 1, 24), Дом Божији (1Тим 3, 15), заједница Светога Духа (2Кор 13, 13) итд.

13) Која су основна обележја црквеног живота, која не откривају, ипак, саму природу Цркве?

Вера (исповедање вере), морални живот (етичка правила), исцељење (дејство лечења од страсти и болести) и проповед.

14) У чему се огледа суштина Цркве?

Сви сегменти (делови) живота Цркве долазе до пуног изражаја у Евхаристији.

15) Шта значе речи Литургија и Евхаристија?

Литургија је кованица (литос-ергон) и значи заједничко, јавно дело једне групе људи. Евхаристија значи благодарење, захваљивање (на грчком евхаристо значи хвала).

16) Чиме је условљено пуно учествовање (причешћивање) верних на Литургији?

Основни услов да би човек учествовао на евхаристијском сабрању јесте Крштење.

17) Шта су то Свете Тајне?

Свете Тајне су пројаве јединствене Светајне – Цркве, у којој Бог дарује људима бесмртни живот Царства Свога. Основни циљ Тајни јесте остварење заједнице са Христом.

18) Колико Светих Тајни има?

Не постоји одређени број Светих Тајни. Често се говори о 7 светих тајни.

19) Како су Свете Тајне повезане са Евхаристијом?

Свете Тајне стоје у односу према Евхаристији, као средства према циљу.

20) Шта је Свето Откривење?

Откривање Бога свету.

21) Шта је Свето Предање?

Свето Предање обухвата целокупни хришћански живот који се Евхаристијом преноси кроз све просторе и кроз сва времена.

22) Шта је Свето Писмо?

Свето Писмо је вид Откривења Божијег, записано сведочанство Цркве о историји спасења од Постања до Царства Божијег. Састоји се од Старог и Новог Завета.

23) Шта значи реч Библија, а шта Јеванђеље?

Обе речи долазе нам из грчког језика (језика на коме је написан Нови Завет). Прва значи књига, а друга блага вест, радосна вест.

24) Шта су то Васељенски сабори?

Васељенски сабори су велика сабрања епископа (владика) из целог света, који су тиме изражавали јединство Цркве у вери, поретку и организацији.

25) Када су и где одржани Васељенски сабори?

До сада је одржано 7 Васељенских сабора: Први у Никеји 325, други у Цариграду 381, трећи у Ефесу 431, четврти у Халкидону 451, пети у Цариграду 553, шести такође у Цариграду 680/681 и седми у Никеји 787. године.

26) Шта су свети канони?

Сама реч канон значи правило, норма, мера расуђивања. Каноне су доносили сабори (и васељенски и помесни), али су их писали и свети Оци.

27) Ко су свети Оци?

Свети Оци су велики сведоци и учитељи Тајне Христове.

28) Шта је подвиг?

Подвиг је одрицање себе ради прихватања другог (ближњег) онаквим какав јесте. Циљ подвига је сасецање егоизма, гордости и отварање за љубав према другоме.

29) Који је најсавршенији образац молитве и ко га је дао? Како гласи та молитва?

Најсавршенији образац молитве дао је сам Господ Христос који нас је научио да треба да се Оцу молимо речима: Оче наш који си на небесима, да се свети име твоје, да дође царство твоје, да буде воља твоја и на земљи као на небу. Хлеб наш насушни дај нам данас, и

опрости нам дугове наше као што и ми опраштамо дужницима својим; и не уведи нас у искушење, но избави нас од злога. (Мт 6, 9–13).

30) Какав је однос подвига и Евхаристије?

Подвиг стоји према Евхаристији у односу једног средства према циљу.

31) Шта су Житија светих?

Житија описују живот светих личности и њихово прослављење од Бога.

32) Како су оријентисане православне цркве (храмови)?

Све наше цркве (храмови) окренуте су ка Истоку. Тиме изражавамо своју веру у Други долазак Христов, јер ће Он према сведочанствима из Јеванђеља доћи са истока.

33) Шта Црква представља својим фрескама и иконама?

Иконопис и фрескопис приказују, као и Житија светих, прослављене и преображене светитеље и догађаје који упућују на будућност и вечност.

34) Шта изражава црквена музика?

Црквена музика (појање) изражава наше учествовање у будућем животу, када ћемо сви говорити са Богом онако како то сад чине анђели – певајући и славословећи Творца и Спаситеља нашега.

35) Шта је вера?

“Вера је основ свега чему се надамо, потврда ствари невидљивих“. Апостол Павле

36) Шта је то Символ вере?

Скраћено излагање основних истина наше вере у Бога Оца и Сина и Светога Духа, у Цркву и у наше спасење кроз Крштење и Други Христов долазак, назива се Символ вере. Донет је на прва два Васељенска сабора (325. и 381. године), па се и зове Никејско-Цариградски символ. Чита се на Крштењу и на Литургији и то пре причешћа, што значи да је јединство у вери предуслов за заједничко причешћивање. **Символ Вере:** Верујем у једнога Бога, Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог. И у једнога Господа Исуса Христа, Сина Божјег, Јединородног, од Оца рођеног пре свих векова; Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог, рођеног, не створеног, једносушног Оцу, кроз кога је све постало; Који је ради нас људи и ради нашег спасења сишао с небеса, и оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве и постао човек; И Који је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и био погребен; И Који је васкрсао у трећи дан, по Писму; И Који се вазнео на небеса и седи са десне стране Оца; И Који ће опет доћи са славом, да суди живима и мртвима, Његовом Царству неће бити краја. И у Духа Светога, Господа, Животворнога, Који од Оца исходи, Који се са Оцем и Сином заједно поштује и заједно слави, Који је говорио кроз пророке. У једну, свету, саборну и апостолску Цркву. Исповедам једно крштење за опроштење грехова. Чекам васкрсење мртвих. И живот будућег века. Амин

37) У ког (каквог) Бога верује Црква Христова?

Христова Црква верује у Бога Оца који рађа Сина и исходи Светога Духа, дакле, у Свету Тројицу, заједницу три божанске личности.

38) Ко је узрок јединства Свете Тројице?

Јединство Божије је у личности Бога Оца, јер је Он безвремени Почетак и Извор постојања Божанства.

39) Како се у животу Цркве изражава наша вера у Свету Тројицу?

На тројак начин: у Крштењу, у Евхаристији и у богословљу.

40) Како (из чега) је створен свет?

Свет је створен ни из чега. Ништа није постојало пре стварања света.

41) Ко је створио свет?

У стварању учествовале су све три личности Свете Тројице.

42) Који је циљ стварања света?

Да се сједини са Богом, да све постане Црква-заједница.

43) Како је створен човек?

Човек је створен последњег „дана“ стварања, зато што је он врхунац, круна Божијег стварања, најсавршеније од свих створених бића. Створен је тако што је Бог узео прах земаљски и удахнуо у њега дух живота и тако је човек постао живо биће, које у себи садржи и материјални и духовни свет, тј све елементе створеног света.

44) Зашто је човек икона Божија?

Човек је створен по икони (највернијој слици) Божијој, а то значи да је и он, као и Бог, личност. Основне карактеристике личности су слобода и љубав.

45) Шта је првородни грех?

Грех првих људи, Адама и Еве, којим су они одбили и прекинули заједницу са Богом, назива се првородни грех.

46) Шта значе речи: Господ, Исус, Христос?

Име Христос значи Помазаник (Онај који је помазан, на јеврејском Месија), а то значи да је Он помазан од Бога Оца Духом Светим. Исус је лично јеврејско име и значи Спаситељ. Он је, такође, Господ – Господар живота и смрти, јер је једини Победилац смрти.

47) У чему је суштина Оваплоћења Божијег?

Бог је постао човек (оваплотио се, узео плот, што значи тело и сву људску природу) да би човек могао да се обожи, да живи вечно као Бог, у загрљају Божијем. Исус Христос је оваплоћени Бог, који је вратио човека у заједницу са Богом Оцем и тиме исправио Адамов

грех гордости и прекид односа са Богом. Због тога Господа Христа зовемо Нови Адам. Догађај Оваплоћења и Рођења Христовог прослављамо као празник Божић.

48) Ко је Богородица?

Мајка Божија, која је родила Господа Исуса Христа. Родитељи њени су Јоаким и Ана.

49) Ко је Исус Христос (личност и природе)?

Исус Христос је вечни и нестворени Син Божији, који се одувек рађа од Оца, а који је пре више од 2000 година постао човек, родивши се од Марије Дјеве, ради нас људи и ради нашега спасења, не престајући да буде Бог. Зато га једним именом зовемо Богочовек, Господ и Спаситељ наш Исус Христос. По својој суштини, природи, тј по своме бићу, он је и истинити Бог и истинити човек (има и божанску и људску природу), али је једна јединствена Личност – Личност Сина Божијег.

50) Који је најважнији моменат Христовог живота на земљи?

Христово Васкрсење из мртвих.

51) Где је сада Исус Христос?

После свог Васкрсења Господ Христос се јављао 40 дана својим ученицима, а затим се вазнео на небеса и сео Богу Оцу са десне стране. Христос је сада и као човек, са људским телом и људском природом код Оца, што представља основ сваке наше наде и вере да ћемо и ми достићи тамо где је сада Он, само ако желимо и остварујемо заједницу са Њим, нашим Спаситељем.

52) Хоће ли Господ Христос поново доћи? Када?

Христос ће поново доћи са славом, да суди живима и мртвима и оснује Царство коме неће бити краја. Тренутак када ће се то догодити познат је само Богу. Други долазак Христов није страшни суд, већ радосни догађај коначног укидања смрти и Васкрсења свих мртвих.

53) Ко је Свети Дух?

Дух Свети је трећна јичност Свете Тројице, који од Бога Оца вечно исходи и који се нама даје од Христа преко епископа као дар служења другоме. Дух Свети је дух слободе и заједнице, јер је „печат дара Духа Светога“ потврда нашег припадања заједници – Цркви, а самим тим и Царству Божијем, јер Дух долази из будућности, као Животворни Цар небески.

54) Која су четири основна својства Цркве?

Црква је једна, света, саборна и апостолска. Једна је јер је један господ. Соборна јер нас сабира. Апостолска јер је настала на темељима апостола.

55) Шта је епархија, а шта парохија?

Епархија је већа црквена област којом руководи епископ. Парохија је део епархије којом руководи свештеник.

ИСТОРИЈА ЦРКВЕ

1) Рођење Господа Исуса Христа

Господ се оваплотио између прве године пре хришћанске ере и прве године хришћанске ере од Марије Дјеве, у Витлајему-Јерусалиму. Од његовог рођења почиње нова ера.

2) Рим и Јудеја у време оваплоћења Бога Логоса.

У време оваплоћења Бога Логоса на престолу у Риму седео је цар Октавијан Август. Царство се простире на три континента (Европа, Азија, Африка). Главни језик у целокупном царству постаје грчки. Јудеју, која је била неважна провинција, настањивали су људи одани својој вери и потпуно затворени за утицаје са стране. Јудејом је управљао Ирод Велики. Он није био јеврејског порекла, али је успео да завлада разједињеним Јеврејима.

3) Апостоли

Апостоли су били непосредни ученици Господа Исуса Христа, очевидци његових чуда. Број апостола упућује на број племена Израилевих. Њихова имена су: Симон Петар, Андреј, Јаков Зеведејев, Јован, Филип, Вартоломеј, Тома, Матеј, Јаков Алфејев и Левеј прозвани Тадеј, Апостол Симон Кананит и Јуда Искариотски. Јуда је изгубио апостолство због издаје, а на његово место је изабран коцком (жребом) Матија. Броју од 12 апостола прибројан је и Свети Павле који је изабран на посебан начин.

4) Рађање Цркве

Рађање Цркве започиње празником Педесетнице, када Дух Свети сишао на апостоле, у облику огњених језика. Тада је су апостоли започели мисију ширења хришћанства. Педесетница је покретни празник и слави се педесети дан од васкрсења.

5) Свети апостол Павле

Сам Господ је одабрао за свог апостола међу незнабошцима Савла, родом из Тарса у Малој Азији. Школовао се у Јерусалиму. Савле је гонио хришћане. Сам Господ му се јавља на путу у Дамаск и ту се Савле обраћа и постаје хришћанин. На својим мисионарским путовањима, којих је било три, свети апостол Павле је обишао Малу Азију, југ Балкана, острва у Егејском и Средоземном мору, као и Рим (по предању обишао је и Шпанију), проповедајући благу вест пре свега Јеврејима, али и незнабошцима. За време гоњења цара Нерона мученички је пострадао у Риму 64. године.

6) Прогон Цркве

Римска држава је гонила Цркву са променљивим интензитетом између 64. и 313. године. Гоњење је започео цар Нерон, а коначно прекинуо свети цар Константин Велики.

7) Јереси

Погрешних учења о Светој Тројици, Господу Исусу Христу, Светом Духу, односу Бога и свету називамо јересима.

8) Расколи

Расколи се тичу престапа у области поретка у Цркви и поремећаја Црквене дисциплине. Раскол или шизма значи цепање јединственог тела Цркве. Најпознатији раскол који и данас мучи Цркву јесте Велика шизма из 1054. године када је дошло до цепања између два велика Црквена центра – Рима и Цариграда.

9) Милански едикт

Милански едикт јесте договор који су потписали свети цар Константин и његов савладар Ликиније у Милану 313. године, којим се прекида гоњење Цркве. Цркви су дата права да слободно исповеда веру у Свету Тројицу, да мисионари и да врши богослужења.

10) Васељенски сабори

Први васељенски сабор је одржан 325. године у Никеји и сазван је због Арија који је тврдио да је Господ Исус Христос створење, а не јединородни Син Божији. Утврђено је првих осам чланова Символа вере. Други васељенски сабор је одржан 381. године у Константинопољу и разматрао је остатке Аријеве јереси, као и јереси духоборства која је Светог Духа поистовећивала са створењем. Утврђен је целокупни Символ вере. Трећи васељенски сабор је одржан 431. године у Ефесу због јереси Несторија који је тврдио да Марија није Богородица, већ да је родила Христа који није савршени Бог. Четврти васељенски сабор је одржан 451. године у Халкидону због јереси Евтихија који је тврдио да је Богочовек Исус Христос само Бог. Пети васељенски сабор је одржан 553. године у Цариграду због осуде свих јереси претходног периода са посебним акцентом на присталице Несторијеве јереси. На њему је покушано превладавање раскола који је настао после сабора у Халкидону. Шести васељенски сабор је одржан 680–81. године у Константинопољу због монотелитске јереси по којој је у Богочовеку постојала само једна воља – божанска. Седми васељенски сабор је одржан 787. године у Никеји да би потврдио православно поштовање икона.

11) Монаштво

Сама реч монах потиче од грчке речи монос која значи један. До масовније појаве монаштва дошло је у четвртном веку, када је због слободe која је дата Цркви дошло до слабљења опште црквене дисциплине. Тада се јављају два главна вида монаштва – пустињачки, чији је оснивач свети Антоније Велики и општежитељни, чији је оснивач свети Пахомије Велики.

12) Велики раскол

Велики раскол јесте догађај од 16. 07. 1054. године, када је дошло до цепања јединственог тела Цркве на две половине, чији су центри у Риму и Константинопољу.

13) Крсташки походи

Крсташки рат је требало да омогући ослобођење Јерусалима и сигурност у муслиманском окружењу. На жалост, у пракси се ова врста похода претворила у истребљивање Јевреја у Западној Европи, а затим и у отворени сукоб са хришћанима који су живели на путу којим су крсташки походи на исток пролазили. Први крсташки рат (1096-1099); Други крсташки рат(1147-1149) године; Трећи крсташки (1189-1192) и Четврти крсташки рат (1202-1204).

14) Пад византије

Турци су совојили Византију за време Мехмед II Освајача 1453.

15) Протестанти

Настали су 1517. г. на Западу, када је дошло до раскола у римокатоличкој цркви.

ИСТОРИЈА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

1) Како су се звали апостоли Словена?

Хришћански просветитељи Срба, као и свих словенских народа, јесу света равноапостолна браћа Кирило и Методије. Света браћа су уједно и састављачи првог словенског писма (глагољице), које је умногоме помогло у покрштавању словенских народа.

2) Како се звала прва словенска епархија и ко је био њен епископ?

Као прва словенска епархија зове се „Величка епархија“, чији је први епископ од 893. године био свети Климент Охридски.

3) Како се звао први српски владар-светитељ и када је пострадао?

Први владар-светитељ Краљ Зете- Дукље био је Јован Владимир (+1016).

4) Како се звао први познати владар Босне и како је Црква била организована на тлу његове државе?

У српским земљама на подручју Босне и Херцеговине, са титулом бан, самостално је владао Кулин (1180–1204).

5) Ко је родоначалник лозе Немањића и Српске државе?

Велики рашки жупан Стефан Немања (1169–1196).

6) Које манастире је подигао Стефан Немања и зашто?

Подигао је: манастир Пресвете Богородице и манастир Светог Николе у Топлици, манастир Ђурђеви Ступови код Раса (Нови Пазар), црква Светог Пантелејмона у Нишу, црква Светих Архангела у Скопљу, манастир Студеница, Хиландар итд.

7) Како су се звали синови Стефана Немање?

Стефан Немања је имао три сина: најстарији се звао Вук, средњи Стефан (касније прозван Првовенчани) и најмлађи Растко, у монаштву Сава.

8) Када је Српска црква добила самосталност (архиепископију) и како се звао њен први архиепископ?

Свети Сава одлази 1219. године у Никеју код избеглог цара Теодора Ласкариса и цариградског Патријарха Манојла Сарантена Харинтопула, од кога добија самосталност за Српску цркву, а Свети Сава бива постављен за њеног првог архиепископа.

9) Шта је то Крмчија?

Свети Сава је приликом повратка из Никеје кратко време боравио у Солуну, где довршава састављање и превођење Законоправила (Крмчија), као црквено-државног законика или Устава којим се законски регулише уређење самосталне Српске цркве.

10) Када је крунисан Стефан Првовенчани и ко га је крунисао?

У манастиру Жичи, која је одређена за седиште архиепископије, одржан је на Спасовдан 1221. године црквенонародни сабор. На овом сабору је Свети Сава крунисао за краља свога брата Стефана. Тим чином Србија је добила првог краља и постала краљевина.

11) Наброј све владаре из династије Немањића од Стефана Првовенчаног?

Најпре су се на краљевском трону смењивали синови Стефана Првовенчаног и то: Радослав, Владислав и Урош I. Након Уроша следе: Драгутин, Милутин, Стефан Дечански и Душан Силни, који је 1346. године постао цар. Последњи владар из династије Немањића био је цар Урош, у народу познат као Нејаки, који је умро 1371. године после битке на Марици.

12) Које године је умро Свети Сава и где је сахрањен?

Свети Сава је умро у Бугарској, граду Трнову 27. јануара 1236. године. Његов синовац, краљ Владислав, успео је да после више од годину дана пренесе његово тело (мошти) из Трнова и сахрани га 6/19. маја 1237. године у својој задужбини, у манастиру Милешева, код Пријепоља.

13) Када се Душан прогласио за цара и како се звао први патријарх Српске цркве?

Краљ Душан је најпре подигао Српску архиепископију на ниво патријаршије. Први српски патријарх био је Јоаникије Први, који је краља Душана, на Васкрс, 16. априла 1346. године, у Скопљу, крунисао за цара.

14) Када се догодио бој на Косову и који је српски кнез тада предводио српску војску против Турака?

Кнез Лазар, Видовдан 15/28. јуна 1389. године на Косову Пољу.

15) Како се звао наследник кнеза Лазара?

Кнеза Лазара је наследио његов син Стефан (не одмах већ када је постао пунолетан. До тада је владала његова мајка Милица). Стефан је добио титулу деспота после битке на Ангори 1402. године.

16) Како се звао последњи знаменити владар Србије пре њеног коначног пада 1459. године?

Један од последњих српских деспота пред коначни пад Србије био је деспот Ђурађ Бранковић, 1427–1456. године (син Вука Бранковића). За време његове владавине подигнута је нова престоница Србије, Смедерево. Његова владавина је уједно и последња одбрана Србије.

17) Када је први пут угашена Српска патријаршија?

Последњи патријарх који се спомиње пре гашења патријаршије био је Арсеније II, који је умро 1462–63. године. Након његове смрти настаје тешко време за Српску цркву, а послове управљања црквом преузима суседна Охридска архиепископија.

18) Када је обновљена Српска патријаршија и ко је то учинио?

Кључну улогу о обнови патријаршије имали су Соколовићи. Великом помоћу Мехмед паше Соколовића (потурчени Србин из села Соколовића код Вишеграда), патријаршија је обновљена 1557. године, а за првога патријарха обновљене патријаршије постављен је његов брат Макарије Соколовић (1557–1571). Пећка патријаршија је тада духовно објединила све српске етничке просторе.

19) Где су и када спаљене мошти Светога Саве?

На Врачару у Београду 1954. г.

20) Када се збила прва Велика сеоба Срба и ко је предводио сеобу?

1690, од стране пећког патријарха Арсенија III Чарнојевића

21) Какав је назив имала Српска црква у Аустрији?

Карловачке митрополија.

22) Када је по други пут угашена Пећка патријаршија?

Пећка патријаршија је по други пут угашена 1766.

23) До када је постојала Карловачка митрополија и ко су били најзнаменитији митрополити?

Карловачка митрополија као аутономна црква постојала је све до 1913.

24) Када је подигнут Први Српски устанак и ко га је предводио?

Устанак је подигнут на празник Сретење 1804. године, у Орашцу код Аранђеловца. За предводника устанка изабран је Карађорђе Петровић који је понео титулу врховног Војда Србије.

25) Када је поново обновљена Српска патријаршија и како се звао први патријарх обновљене патријаршије?

Обновљена је 1920. Први српски патријарх обновљене Патријаршије био је митрополит Србије Димитрије Павловић.